

Fimmtudagurinn 17. september 1998 kl. 12:00

115. fundur samkeppnisráðs

Ákvörðun nr. 27/1998

Auglýsing Logalands ehf. á Kyolic „Vilt þú aðeins það besta?“

I.

Málavextir og málsmeðferð

1.

Hinn 3. febrúar 1998 birtist í Morgunblaðinu auglýsing frá Logalandi ehf. á hvítlauksafurðinni Kyolic. Fyrirsögn auglýsingarinnar er:

„Vilt þú aðeins það besta?“

Þá segir í auglýsingunni:

*„Vissir þú að í endurteknum samanburði við ferskan hvítlauk, hvítlauksduft og hvítlauksolíu hefur **Kyolic** kaldþroskaða hvítlauksafurðin reynst hafa meiri jákvæð áhrif á bæði kólesteról og ónæmiskerfið?“*

Kyolic á að baki vísindarannsóknir í yfir 25 ár. Ef þú gerir þær kröfur til lyfja að þau séu vel rannsökuð og geri gagn, því ekki að gera sömu kröfur til fæðubótarefna? Það gerum við.“

Neðanmáls er vísað til heimilda.

2.

Hinn 5. febrúar 1998 sendi Samkeppnisstofnun Logalandi erindi þar sem farið var fram á að fyrirtækið afhenti stofnuninni þær heimildir sem fullyrðing auglýsingarinnar byggir á. Þetta var gert með vísan til 21. gr. samkeppnislaga nr. 8/1993.

3.

Svar Logalands er dags. 20. febrúar 1998. Svarinu fylgdu afrit ýmissa greina, m.a. ein grein sem vitnað var til í umræddri auglýsingu. Önnur tilvitnuð grein fylgdi ekki með.

Hinn 3. apríl sl. sendi Samkeppnisstofnun Logalandi annað erindi þar sem m.a. var óskað eftir því að fá tilvitnaða grein sem ekki barst þann 20. febrúar. Þeirri beiðni hefur ekki verið svarað.

4.

Þann 21. apríl sl. sendi Samkeppnisstofnun m.a. þetta mál til umsagnar Lyfjæftirlits ríkisins og Hollustuverndar ríkisins. Í svari Hollustuverndar ríkisins, dags. 28. apríl 1998, kemur fram að stofnunin geti ekki orðið að liði í þessu máli. Svar Lyfjæftirlits ríkisins er dags. 5. júní 1998 og þar segir m.a.:

„Lyfjæftirlit ríkisins vill strax taka fram að umræddar vörur eru á markaðnum sem almennar vörur (náttúruvörur, fæðubótarefni), það er þær eru undanþegnar ákvæðum lyfjalaga nr. 93/1994 um lyf (náttúrulyf). Vörurnar eru því ekki náttúrulyf og ekki má markaðssetja þær nema sem fæðubótarefni eða náttúruvöru.

Óheimilt er í auglýsingum og kynningum á fæðubótarefnum og náttúruvörum að gefa til kynna að vara kunni að hafa lækningamátt...

Upplýsingar þess efnis að vara geti haft áhrif á heilsu viðkomandi hvort sem er til að fyrirbyggja, lækna eða draga úr einkennum sjúkdóma eru óheimilar. Þannig er óheimilt að fullyrða að vara styrki ónæmiskerfið. Einnig er óheimilt að vísa í rannsóknir þar sem áhrif tiltekins efnis eru prófuð í sambandi við sjúkdóma. Fullyrðingar eins og lækniþfræðilega prófað eru einnig óheimilar.

Lyfjæftirlit ríkisins hefur ítrekað bent hlutaðeigandi fyrirtækjum á ákvæði 23. gr. læknalaga þar sem segir að bannað sé að auglýsa lækningamátt drykkja, matvæla, neyslu- og nauðsynjavara og annars.

Um síðast liðin áramót tók gildi reglugerð nr. 684/1997 sem fjallar um markaðsleyfi fyrir náttúrulyf. Í 4. gr. reglugerðarinnar segir meðal annars: Sækja þarf um markaðsleyfi náttúrulyfs fyrir náttúruvöru sem er markaðssett eða auglýst á þann hátt að ljóst sé að viðkomandi vara sé ætluð til lækninga, frónar eða varna gegn sjúkdómum eða sjúkdómseinkennum í mönnum eða

dýrum. Sama gildir um náttúruæfni sem ætlað er að hafa áhrif á líkamsstarfsemi manna eða dýra eða er markaðssett með þeim hætti.

Ekki hefur verið veitt markaðsleyfi fyrir náttúrulyf enn sem komið er. Óheimilt er að flytja inn, selja eða kynna náttúrulyf sem ekki hefur verið veitt markaðsleyfi fyrir...

Lyfjaeftirlit ríkisins lítur svo á, að þau gögn sem fylgja erindi Samkeppnisstofnunar og sem fjalla um notagildi vörunnar til að lækna og/eða fyrirbyggja sjúkdóma séu málinu óviðkomandi þar sem um almenna vöru er að ræða...

Umræddar vörutegundir hafa komið til meðferðar Lyfjaeftirlits ríkisins. Sú meðferð felst í því að kanna með hliðsjón af þeim gögnum sem væntanlegur innflytjandi leggur fram hvort varan geti talist skaðlaus við venjulega notkun. Enn fremur er litið til þess hvort á umbúðum eða í fylgigögnum með vörunni sé gefið í skyn að varan geti haft lækningamátt – sé svo er ekki um fæðubótarefni eða náttúruvöru að ræða. Við umfjöllunina er ekki lagt mat á gæði eða gagnsemi vörunnar eða fullyrðingar þar um.

Í gögnunum er auglýsing sem birtist í Morgunblaðinu 3. febrúar 1998. Að mati Lyfjaeftirlits ríkisins er þar verið að auglýsa lækningamátt Kyolic hvítlauks sem er óheimilt, samanber að framan.“

Þá var upplýst í samtali við starfsmann Lyfjaeftirlits ríkisins að vara sem samþykkt væri af Lyfjaeftirliti ríkisins til sölu á íslenskum markaði sem almenn vara, mætti hvorki kynna né auglýsa sem lyf, náttúrulyf eða að hún byggi yfir lækningarmætti. Sé það gert, væru forsendur brostnar fyrir vörunni á markaðnum þar sem leyfi til sölnunnar væri háð því að varan væri hvorki lyf né náttúrulyf og þar af leiðandi mætti ekki gefa til kynna að hún hafi lækningamátt. Taka þyrfti vöruna af markaðnum og sækja þyrfti um leyfi fyrir vöruna sbr. 4. gr. reglugerðar um náttúrulyf nr. 684/1997. Af þeim sökum væru ekki forsendur til þess að taka tillit til gagna sem lýsa vörunni með lækningarmætti eða sem lyfi.

5.

Þann 1. júlí 1998 sendi Samkeppnisstofnun Logalandi umsögn Lyfjaeftirlits ríkisins. Jafnframt var tilkynnt að sökum mikils málafjölda í meðferð hjá stofnuninni væri fyrirsjáanleg töf á afgreiðslu málsins. Engar athugasemdir bárust.

II. Álit auglýsinganefndar

Á fundi ráðgjafarnefndar samkeppnisráðs, auglýsinganefndar, þann 11. september 1998 var m.a. fjallað um auglýsingu Logalands ehf. á Kyolic, sem birtist í Morgunblaðinu 3. febrúar 1998. Fundinn sátu: Atli Freyr Guðmundsson, Jóhannes Gunnarsson og Sólveig Ólafsdóttir.

Auglýsinganefnd var sammála um að leggja til við samkeppnisráð að umrædd auglýsing Logalands á Kyolic verði bönnuð. Auglýsingin gefur í skyn að Kyolic geti haft jákvæð áhrif á kólesteról og ónæmiskerfið og þar með sjúkdóma. Að mati auglýsinganefndar eru gögn þau sem borist hafa frá Logalandi ekki fullnægjandi til að sanna fullyrðingu auglýsingarinnar. Þá hefur Logaland ekki sent Samkeppnisstofnun aðra þá grein sem auglýsingin vitnar til sem heimildar. Fullyrðing auglýsingarinnar er því ósönnuð og birting auglýsingarinnar því brot á 21. gr. samkeppnilaga.

Þá vekur auglýsinganefnd athygli á að skv. álitu Lyfjaeftirlits ríkisins er auglýsingin óheimil þar sem Kyolic er ekki á markaði hér sem náttúruylf.

III. Niðurstöður

Á fundi samkeppnisráðs, þann 17. september 1998, var ákvörðun tekin í þessu máli. Fundinn sátu Brynjólfur Sigurðsson, Atli Freyr Guðmundsson, Karitas Pálsdóttir, Ólafur Björnsson og Skarphéðinn Þórisson.

Auglýsing Logalands ehf. á Kyolic hvítlauksafurðinni sem hér er til umfjöllunar gefur til kynna að Kyolic hafi jákvæð áhrif á kólesteról og ónæmiskerfið.

21. gr. samkeppnislaga hljóðar svo:

„Óheimilt er að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar, enda séu upplýsingar þessar og viðskiptaaðferðir fallnar til að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara, fasteigna,

þjónustu eða annars þess sem haft er á boðstólum í atvinnustarfsemi sem lög þessi taka til.

Auglýsingar og aðrar viðskiptaaðferðir skulu ekki vera ósanngjarnar gagnvart keppinautum eða neytendum vegna forms þeirra eða sökum þess að skírskotað er til óviðkomandi mála.“

Samkeppnisráð er sammála því álitu auglýsinganefndar að Logaland hafi ekki fært fullnægjandi sönnur á fullyrðingu auglýsingarinnar um kosti Kyolic. Auglýsingin sé því brot á 21. gr. samkeppnislaga og ósanngjörn gagnvart neytendum og keppinautum sökum þess að skírskotað er til óviðkomandi mála.

Jafnframt bendir samkeppnisráð á að Kyolic er náttúruvara eða fæðubótarefni og hefur leyfi Lyfjæftirlits ríkisins til að vera til sölu á íslenskum markaði sem slíkt. Skv. álitu Lyfjæftirlitsins eru auglýsingar þess efnis að vara geti haft áhrif á heilsu manna óheimilar þegar aðrar vörur en lyf og náttúrulef eru auglýstar sbr. VI. kafla lyfjalaga nr. 93/1994 og I. kafla reglugerðar nr. 684/1997 um markaðsleyfi náttúrulefja. Þá segir í 23. gr. læknalaga að bannað sé að auglýsa lækningamátt drykkja, matvæla, neyslu- og nauðsynjavara og annars.

Að mati samkeppnisráðs er, samkvæmt framansögðu, auglýsing Logalands röng, ófullnægjandi og villandi. Jafnframt er hún ósanngjörn gagnvart keppinautum og neytendum þar sem skírskotað er til óviðkomandi mála. Auglýsingin er því brot á 21. gr. samkeppnislaga nr. 8/1993 og telur samkeppnisráð nauðsynlegt að banna frekari birtingu hennar.

V.

Ákvörðunarorð:

„Með vísan til 21. gr. samkeppnislaga nr. 8/1993 og með heimild í 51. gr. sömu laga bannar samkeppnisráð Logalandi ehf., Bygggörðum 2a, Seltjarnarnesi, að gefa í skyn í auglýsingu að náttúruvaran/fæðubótarefnið Kyolic hafi jákvæð áhrif á kólesteról og ónæmiskerfið þar sem slíkt er ósannað og vísar til óviðkomandi mála.

Bannið tekur gildi við birtingu.“